

Heinrich Müller

**Programma Quo Solemne Passionis Dominicae Memoriam devoto pectore
recolendam Rector Academiae Rostochiensis Henricus Müller/ Theologus Doctor
& Professor Ordinarius, ad Div. Mariae Pastor Omnes omnium Ordinum Cives
Academicos serio invitat & hortatur : P. P. Rostochii sub Sigillo Rectoratus d. 25.
Febr. Anno M DC LXVI**

Rostochi[i]: Kilius, 1666

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn735661960>

Druck Freier Zugang

13
12

PROGRAMMA

QVQ
AD

Solemnem

PASSIONIS
DOMINICÆ

Memoriam devoto pectore recolendam
RECTOR

ACADEMIÆ ROSTOCHIENSIS

HENRICUS Müller

Theologus Doctor & Professor Ordinarius,
ad Div. Mariæ Pastor

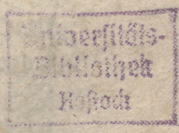
Omnes omnium Ordinum Ci-
ves Academicos seriò invitatur &
hortatur.

P. P. Rostochii sub Sigillo Rectoratus
d. 25. Febr. Anno MDC LXVI

ROSTOCHI,

Typis JOHANNIS KILLI, Academia Typogr.

1666

R.U. - Progr 1666

51

Ota amore sponsi æstuans fi-
 delis anima in hæc erumpit ver-
 ba Cant. I, 13. צרור המור רורי לי בין
 ויהן שרן LXX, Ἀπόδεσμο (Aqvi-
 la; Ἀπόδεκτο) ἡ κατῆς ἀδελφίδος
 (Quinta editio; ἐταῖρο) με ἐμοί,
 ἀναμέσον τῶν μασῶν με ἀυλιόδησεται,
 h. e. *Alligamentum guttae fratrue-
 lis meus mihi: in medio uberum meo-
 rum demorabitur.* Versio Æthy-

opica; *Fasciculus Styracis qui ad nepotem pertinet & ad me: in
 medio uberum meorum acquiescet.* Syriaca; *Fascilus est myrrhæ
 qui me diligit, inter mammæ meas pernoctabit.* Arabica; *Ob fa-
 sciculum Styracis, qui pertinet ad nepotem meum: apud me com-
 morabitur inter ubera mea.* Vulgatus, Pagninus, Osiander;
*Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commora-
 bitur.* Tremellius & Junius; *Est amicus meus mihi ut fasci-
 culus myrrhinus, inter ubera mea pernoctans.* Piscator; *quæ
 inter ubera mea commoratur.* Lutherus; *Mein Freund ist
 mir ein Büschel Myrrhen / daß zwischen meinen Brü-
 sten hanget.* Dietenbergerus; *Mein Geliebter ist mir ein
 Büschel Myrrhen / er wird zwischen meinen Brüsten
 bleiben.* Angli; *A bundle off Myrrhe is my welbeloved unto
 me: he shal lie all night betwixt my breasts.* Batavi; *Mijn*

lieffeste

103

lieffeste iß my een Bündelken Myrrhen (dat) tuschen my-
ne Borsten vernacht. *Subjectum*, de quo loquitur Spon-
sa, in fonte per vocem \aleph exprimitur, LXX reddiderunt
fratruelis, vel, ut Origenes, *fraternus*, fortassis non ut con-
sanguinitatis indicarent vinculum, (sicuti placet Origeni at-
que Theodoro, qui Sponsum ita dici asserunt, ut esse Ec-
clesiam ex gentibus intelligamus quæ loquatur, cujus So-
ror cum fuerit Synagoga, & de illa Christus prodierit, be-
nè *fratruelis* appelletur, ex sorore videlicet filius,) sed no-
mina, quibus se interdum Maritus appellant & uxor. So-
let à viro conjux dici *filia* II Sam. XII, 3, Ps. XLV, II. & *So-
ror*, Cant. IV, solet & à conjugè Maritus *Pater* appellari &
frater Cant. VIII, I. Quà ratione etiam h. l. Sponsa id usur-
pat nominis, sive blanditiarum gratia, & ut teneris Spon-
si indulgeatur annis, ut simili ferè in causa aliquid dixit
Athenagoras legat. pro Christ. *Quamobrem etiam pro ata-
tis discrimine, alios pro filiis & filiabus, alios pro fratribus &
sororibus habemus: proveciores atate Patrum, & Matrum loco
honoramus*, sive ut sanctos suos indicet amores castosve am-
plexus, prout de *Sororis* vocabulo Hieronymus lib. II
cont. Jovin. c. 7. *Ubi Sororis nomen est, inquit, suspicio omnis
excluditur*. Sive ut quanti æstimet Sponsum, quantove in
eum propendeat affectu, innuat. *Frater* enim quasi *alter
ipse*, uti non illepidè apud Gellium l. XIII, c. 10. *Fratris
vocabulum P. Nigidius homo impensè doctus, non minus argu-
to, subtiliq; ἐπιπρω̅ interpretatur: Frater, inquit, est dictus, qua-
si ferè alter*. Idem de voce ἐραϊος, quam h. l. Quinta ad-
hibet Editio, prodit Clemens Alexandrinus lib. II Strom.
quando dicitur ἐραϊος, inquit, quasi ἐπιπρω̅ ἐγὼ, id est alter
ego. Hebraicum \aleph amorem notat, cujus emphasin haud
exprimunt plenè, qui *Amicum* vertunt aut *dilectum*, quia

) (2

qvoties

quoties pro abstracto concretum ponitur, ut tota vis vocis exhauriatur, superlativus adhibendus est gradus potius quam positivus, *Amicissimus, dilectissimus* meus. Omnium optumè abstractum ipsum retinueris, & cum Ignatio Jesum crucifixum *Amorem* vocitaveris tuum. Nam & *amantes* solemus Latine nominare *Amores*. Sic Ovidius Penelopen scribentem inducit ad virum Ulysses, qui Troja capta, liberos ex Calypso Circeque susceperat,

Esse peregrino captus amore potes, i. e. amante vel amica

De hoc suo amore Sponfa; *Sacculus Myrrha mibi. Myrrha pretiosi lapidis nomen apud Veteres, cujus usus præprimis in poculis. Lucanus lib. IV*

*Non auro, myrrhaq; bibunt: sed gurgite puro
Vita redit -- -- -- -- --*

Et Statius lib. III Sylvar:

*-- -- -- -- Hic pocula magna
Prima Duci, myrrhasq; graves, crystalloq; portat
Candidiore manu, crescit nova gratia Baccho.*

Cur lapis *Myrrha* sortitus nomen, tradit Isidorus Episcopus Hispalensis lib. XVI Orig. c. 7. ubi inter viridiores gemmas Myrrhiten recensens, *Reperitur, inquit, in Arabia vel Aegypto Myrrha coloris & odoris, unde & nomen accepit.* An fortean de hac gemmæ specie quicquam in mentem venie Sponsæ? Ita statuere videtur P. Sherlogus Jesuita, qui vestig. XIV in Cant. *Quando, inquit, Murrhina in delitiis feminarum, pretiumq; fuerit exquisitum, opinari quispiam valeat, donatam inter alia nuptialia munera Sponsæ, vel à marito, vel à sodalibus ejus, thecam murrhini lapidis, quâ recluderet stactem*

Myrrha

105

Myrrha florem, & nobilissimum partum: in ea verò cœlari curaverint Sponsi effigiem & vocabulum: atq; hanc sane ob causam, quod nimirum Sponso ornaretur, magis quàm ob inclusum liquor, ad ubera gestare voluisse puellam. Hanc itaq; alludens ad sculpturam inquit, Sponsum olfactoriolum sibi factum, quando in *Myrrhotheca* descriptum haberet, & hoc; Fasciculus *Myrrha* dilectus meus mihi, scil. crumena & vasculum *Myrrha* (lapidis) sub imagine Sponsi. Nos suo hanc relinquimus auctori sententiam, ne, quia illa vocis Hebrææ significato insolens est in sacris, insolentes videamur scripturæ interpretes. Ut ad arborem promoveamur, & ligno ramisq; & floribus *Myrrhæ* nomen accommodatum est, & pinguedini, seu quam sudat lacryma. De ramis atque floribus dubium nullum. De gummo seu lacryma Dioscorides l. I, c. 67. *Myrrha lacryma est arboris, quæ in Arabia gignitur, Ægyptia spina non dissimilis*. Et Isidorus l. XVIII Orig. c. 8. *Myrrha Arabia arbor altitudinis quinq; cubitorum, similis spina, quam Æneæ Jov dicunt; cujus gutta viridis atque amara, unde & nomen accepit Myrrha*. Salazar h. l. per *myrrhæ* arboris ramos intelligens verba Sponsæ ad morem refert pervetustum, quo in convivii nuptialibus conjuges decumbere solebant ita, ut Sponsæ caput mariti pectus exciperet, quove pro pulvinaribus atq; fericis culcitrīs, quibus, luxu indies incrementa capiente, in lectis epularibus utebantur convivæ, olim ex herba torta fasciculi quidam sternebantur, quæis convivæ cubitis & capite inniterentur, quem morem prolixè ex Varrone, Virgilio, Apulejo, Platone, Plinio aliisque probare fatagit. Sensus verborum Sponsæ hic foret: *Dilectus meus fasciculus myrrha mihi*, i. e. perinde ego in illius sinum & pectus deponam caput & cubitis innitar ac supra fasciculum *myrrhæ*, quo alias inniti solent convivæ. Ille mihi

A ;

pro

pro culcitra & pulvinari. *Inter ubera mea pernoctabit.* Re-
pendam ipsi ego istam gratiam, si mihi ipse inter epulas
linum præbuerit, cum à triclinio in thalamum disces-
sum erit, ego ipsi ubera & sinus exhibebo meos. Vide-
tur corroborari posse ista conjectura locis Scripturæ, qui-
bus modo uxor in mariti sinu cubare dicitur, modò vir in
uxoris gremio. Deut. XIII. c. XXVIII. Prov. V. Sed nec
una sunt, quæ improbabilem planè eam reddunt. Myr-
rrham spinis asperam esse testatur Theophrastus lib. IX. de
Plant. Hist. c. 4. quando *Myrrha*, inquit, *folium acu-*
leatum est, non leve, ulmeo simile: crispum tamen, extremo
spina horridulum. Truncus etiam apud Rovillium l. XVIII
Hist. Plant. c. 4. spinis horridus. Cùm igitur arbor &
cortice & folio aculeata sit atque pungens, credibile non
est abs delicatulis inde confectos fasciculos, quibus capi-
te inniterentur aut cubitis. Et verò quid capitis fulcrum
aut cubitorum ad ubera? Eadem premuntur difficultate
qui Myrrham de colligatis simul floribus foliisque & sinui
immissis exponunt, cui favent sententiæ Aponius, Phi-
lo Carpatius, Lutherus, Pineda, Gvevara & quotquot per
fasciculum vocem צרור exprefferunt. Sed probatum non-
dum est id, quod prædicti auctores ut indubitatum suppo-
nere videntur, folia myrrhæ svari esse odore, imò, si Isi-
doro abs nobis citato superius credimus, *Sarmenta ejus,*
(de Myrrha loquitur.) *Arabes ignibus fovent, quorum su-*
mo satis noxio, nisi ad odorem Storacis concurrant, plerumque
insanabiles morbos contrahunt. At si jucundæ cujusdam
fragrantia halitu excelleret flores ramive, quis persuade-
ri sibi patiatur, nocere eos pestemque afferre posse? quin
confortarent cerebrum: alioquin suffitus, qui in fumum
exhalantur, quo pacto recreant langventes spiritus mor-

bosve

bosve depellunt ? His aliisve non minoris ponderis moti
 rationibus potiores concedimus sententiæ partes, quæ
 adstruit guttam fuisse Myrrham, quâ de Sponsa loquitur,
 & ligni recessibus erutam lacrymam. Rectissimè omni-
 um LXX per *ῥιόδισμον ἢ σκνιτῆς* reddiderunt. Græci enim
 Myrrhæ lacrymam peculiari nomine *σταῆτην* appellant à
stillando. Undè Plinius lib. XII, c. 15. *Sudant sponte prius,*
quam incidantur, σταῆτην dictam, cui nulla præfertur. Et
 Hieronymus Ep. CXL ad Princip. *Narrant & ii, qui aro-*
matum novèrè virtutes, σταῆτην florem esse Myrrhæ. Elegan-
 ter vocavit *florem* primam illam guttam, quam sine vul-
 nere & cultro agricolæ Myrrham præbere Plinius asserit,
 adhuc enim Virgo est arbor, quemadmodum & gleba
 ab aratro improcissa. Hanc myrrhæ guttam, imprimis
 defœcatam, fragrantem esse atque medicinalem testatur
 Dioscorides lib. I, c. 62. quando *Ea perquam odorata est,*
inquit, ac pretiosa, atque unguentum per se facit, quod σταῆτη
nominatur; ejus minima portio compos est virium plurima-
rum. צרור ergò h. l. idem quod ביה נפש Es. III, 20.
s. Sacculus lacryma myrrhæ madefactus, & à delicatulis ad
reficiendos spiritus vitales cordi appositus. Equidem hoc
talis pingitur Sponsa hymenæo, quæ spiritum sæpe amit-
tat langvescens & animi vexetur abalienatione. צרור
 utique apud Hebræos *ligamèn* notat, quo aliquid colliga-
 tur, s. fiat in sacculum, s. in fasciculum. Undè & idem
 vocis *sacculum pecuniarium einen Geldbeutel* designat
 Hag. I. Certè hoc loco non *fasciculum* notat, sed *saccu-*
lum, quia describitur velut pendens inter ubera dilectæ,
 quod in sacculum quadrat rectius, quàm fasciculum. Sen-
 sus ergò verborum est; JESUS meus & omnia: ille mihi
 quovis melle dulcior, quâvis myrrha fragrantior. Meus

ille,

ille, meus ille amor, delitiumque meum. Notanda enim hic omninò vis affixi I. perf. velut characteris fidei firmæ flagrantisque amoris. Omnia ostendunt summum fidei amorisque in Amica gradum. Meum illum, inquit, non fronte geram, non auribus, non lactea cervice; apponam cordi amabilissimum pignus. בין שדי ילין Verba hæc ad *dilectum* referenda potius quàm *sacculum*, licet, quatenus dilectus cum loculo myrrhæ comparatur, referri quoque ad ipsum mereantur loculum. ילין non *com-morationem* nudam denotat, sed *nocturnam*, hoc est, *tum* placidam & tranquillam; *tum* durabilem, & in ipsa etiam tribulationum nocte non cessaturam. *Ubera* cor designant, quia sub convalle gemini uberum colliculi situs est Cordis. Hinc cor per ubera Hof. II, 2 *de medio uberum*, h. e. de intimo corde. Cor Christi habitaculum, Eph. III & cordis Christus solatium maximè *noctu*, cum tristes ingruunt cogitationes & tentationes Dæmonis. Certè quæ terrarum esse mœstitudo solet, cum Sol Oceano mer-sus subduxit jubar, offusis, quaquà abest, densissimis tenebris, eam & Amica Christi expertura esset oppidò, nisi ipse ei esset sacculus Myrrhæ, & vix trahentem Spiritum suo foveret animaretve solamine. Ad passionem Servatoris verba dilectæ qui referunt, audiendi sunt omninò. Certè in triduo passionis ex Christo, veluti Myrrha arbore, ingens defluxit guttarum copia. Sudavit ille quasi sponte lacrymam, & incisus non emisit viliorem. Intuere ipsum in horto Gethsemane tanquam Myrrham arborem. Perpense flores internorum affectuum, ruminare verborum frondes, & guttas ad animum admitte sanguinei sudoris. Flores sunt mœstitia, pavor & agonia. Flores sunt promittitudo Spiritus ad sufferendam mortem, resigna-

tio

109

tio propriae voluntatis in divinam, orationis fervor, fiducia & reverentia erga Patrem. Frondes sed myrrhini sunt amarissima ista verba: *tristis est anima mea usque ad mortem. Pater, si possibile est, transeat à me calix iste.* At quam pretiosa tacte illa, quam sudat orans in agonia? Tanto profuunt sanguineae guttae impetu, ut non solum cadant in terram, sed decurrant. In terram inquam. Non harent corpori guttae, sed terram perfundunt, quia earum fructus in nos redundat qui terra sumus. Comitare JESUM dilecta, non dormiens cum discipulis, sed vigilans cum ipso, collige pretiosas sanguinis guttas & sub pectore reconde tuo, ad ejus imitationem. adornato tibi sacculum, in quo colligas compassionem Christi patientis, promittudinem Spiritus in carne infirma, resignationem obedientiae, orationis instantiam, vigorem confidentiae, tristitiam de peccatis, & agoniam contra illa usque ad sanguinis effusionem. Copiosiore effudit lacrymam myrrha Christus incisus flagellis, spinis, clavisque in cruce, sed non minus pretiosam, ut ut tormentorum vi evulsam, quia & ipsa spontanea. Intuere de crucis arbore pendentem. Quot in illo, Deum bonum! pulcherrimi flosculi? quae humilitas in opprobriis, patientia in tormentis, quod silentium in convitiis ac calumniis. Spectas hic obedientiam usque ad mortem, charitatem complectentem omnes, ne ipsis quidem exclusis hostibus; Quot verborum frondes, qui foliorum (ut de frondibus Myrrhae prodidit Plinius), instar olivae, meram spirant misericordiam? Miseretur ille hostium, excusans eos, proque ipsis intercedens. Miseretur latronis poenitentis, promittens illi gratiam & gloriam. Miseretur matris viduae tunc & desolatae, pro-

B

volvens

volvens eam in curam discipuli. Misertur omnium, dum
omnium nostrum ardentissime sitis salutem. Quot dem-
que non guttæ dicam sed rivulicæ Myrrha hac promanant!
Dorsum flagellis contusum, caput incisum spinis, manus
pedes perforati clavis non guttas fundunt, sed rivos sa-
cratissimi cruoris. Hac meditare, Amica Christi, ac nihil
te arbitrare scire nisi Christum, & hunc crucifixum, nec
gloriare nisi in cruce ejus, per quem tibi mundus cruci-
fixus esse debet, & tu mundo. *Hæc, inquit Bernhardus*
Serm. XLII in Cant. meditari duxi sapientiam, in his justitie
mibi perfectionem constitui, in his plenitudinem scientiæ, in
his divitiis salutis, in his thesauros meritorum. Hæc me eri-
gunt in adversis, in prosperis reprimunt, & inter lata tristia-
que vite presentis via regia incedenti tutum præbent utrobique
ducatum, hinc inde mala imminentiæ propulsando. Hæc mihi
conciliant mundi judicem, dum tremendum potestatis matrem,
humilemque figurant: nec solum placibilem, sed etiam imita-
bilem repræsentant. Amaritudines igitur dilecti tui in sac-
culum collige per devotam meditationem, & inter ubera
colloca, ut per fidem atque imitationem totus fiat tuus.
Hunc dum pectori admoves, dum sustines humero, dum
collo gratam appendis sarcinam, sel omne tuum in me-
rum commutat ut mel & absynthium in sacharum. En ti-
bi exemplum. Jussus immolare filium suum Abraham,
proh! quali tentatus opere? ille tot votis quæsitus pu-
er, senectutis gaudium, curarum lenimen, domus fulci-
men, Parentum totus & indivisus amor, vulnere perimen-
dus, quod patris inferat dextera! non recusavit Abraham,
non dejecit vultum, non flevit aut indoluit, quin exultat
unicum mactaturus filium. Cur non mœrore turbatus
ub unigenitæ prolis funere? habes Christum responden-

tem

111

tem Joh. VIII, 58. *Abraham pater vester exultabit, ut videret diem meum, Vidit & gavisus est.* Quis iste dies, ad cuius lucem exiliit Abraham? Dicam tribus. Sacrificaturo filium Abrahamo aperti sunt mentis oculi, & intuitus ille est speciali revelatione venturam aetatem, in qua Dei Verbum sub carne assumpta mille oneratam contumeliis subiturus esset necem, quæ iam tum multa ante secula in Isaac præfigurabatur. Hac igitur specie cruenti Servatoris objecta animo, animum ipse induit, ut quamquam nihil in rebus humanis gnati acerbius funere contingere posset, non singultaverit tamen, non frontem contraxerit, imò lætus & veluti tripudians cœdem aggressus sit. Huc spectant omnino ea, quæ habet Prosper Aquitanicus part. I de promiss. & prædict. c. 17. *De quo Dominus in Evangelio increpans Judæos dixit; Abraham pater vester concupivit videre diem meum, & vidit & gavisus est: diem scilicet passionis filii Dei in suo filio figuratum vidit Abraham, quod unico filio non pepencit: quod velut ad aram crucis triduo cum infanti vitima convalluit: quod patiens, ac sine voce, similis agno coram tondente se, filius patri ut percuteret, pia colla præbuit: quod se ligno, quod portaverat ipse Isaac suspendi non reluctatus est: quod aries cornibus in vepre detentus, spinis coronatum Christum ostendens, pro Isaac immolandum apparuit.* Hæc sufficiant. Vestrum nunc erit, CIVES, ad animum quæ dicta sunt admittere, & non desipere Bachanalia, quæ Christum sede ejiciunt sua, i. e. pectore vestro. Inter ubera vestra vasculum recondite non Bachi, sed Myrrha seu Jesu Christi lacrymis madefactum. Illi Servatori vestro gratias agite, quod per tot calamitates, per tot injurias, per flagra, per sputum, per sanguinem, per denique mortem ipsam vestri causa horrendum illud susti-

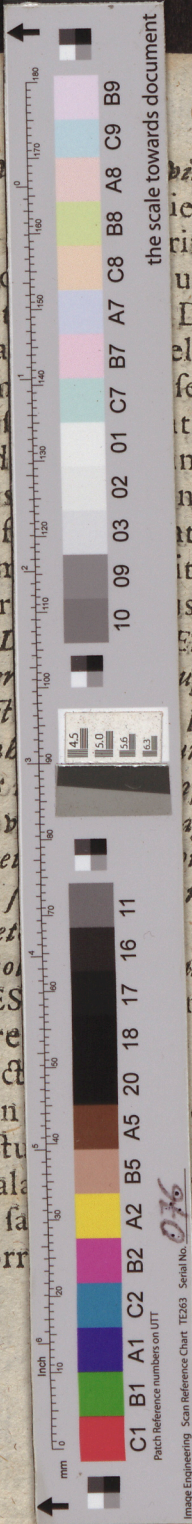
nuit supplicium, ad quod Cœlum & terra tunc expave-
scebant, trepidabat confracta tellus, petra solidissimæ
dissiliebant, elementa præ horrore nutabant omnia, imò
sol ipse, Mundi oculus, insolita involvebatur caligine.
Memoria crucifixi Jesu crucifigat in vobis omne pecca-
tum! constringatque vos charitas illa Domini, quæ in
passione conspicua fuit quammaximè, ne posthac vobis
vivatis, sed ei qui pro vobis mortuus & suscitatus est II
Cor. V, 14. 15. Ipsum cernui atque in genua provoluti sup-
plices veneramini, uti *Pacem*, quâcum tandem, annu-
ente cœlo, in gratiam rediit Provincia Meklenburgica,
sartam tectam nobis servet, Serenissimos nostros Princi-
pes, pectora etiam redunitos, per concatenatos multo-
rum annorum ductus clementissimè sospitet, Academiam
hanc & Senatum populumque Rostochiensem tueatur at-
que in pristinum felicitatis solidæ reponat gradum, & in
Vos omnes salutem accumulet suam, salutem quæ & hu-
jus vitæ complectatur commoda, & in beatam ducat
immortalitatem. Fiat! fiat!

tem Joh. VIII, 58. *Abraham pater
deret diem meum, Vidit & gavisus est.*
jus lucem exiliit Abraham? Dicam
filium Abrahamo aperti sunt mentis
est speciali revelatione venturam at
bum sub carne assumpta mille onerata
turus esset necem, quæ jamtum m
Isaaco præfigurabatur. Hac igitur
toris objecta animo, animum ipse ind
nihil in rebus humanis gnati acerbius
posset, non singultaverit tamen, non f
imò latus & veluti tripudians cœdem
spectant omnino ea, quæ habet Prosper
de promiss. & prædict. c. 17. *De quo I
increpans Judæos dixit; Abraham pater
dere diem meum, & vidit & gavisus est
filii Dei in suo filio figuratum vidit Abrah
non pepencit: quod velut ad anam crucis
Et ima convaluit: quod patiens, ac sine v
ram tondente se, filius patri ut percuteret
quod se ligno, quod portaverat ipse Isaac
tus est: quod aries cornibus in vepre det
tum Christum ostendens, pro Isaac immo
sufficiant. Vestrum nunc erit, CIVES
dicta sunt admittere, & non desipere
Christum sede ejiciunt sua, .i. e. pecc
ubera vestra vasculum recondite non
rha seu Jesu Christi lacrymis madefactu
vestro gratias agite, quod per tot cala
injurias, per flagra, per sputum, per sa
niqve mortem ipsam vestri causa horr*

B 2

the scale towards document

bit, ut v
ies, ad cu
rificaturo
uitus ille
Dei Ver
eliis sub
secula in
ti Serva
mqvam
ntingere
atruerit,
it. Huc
s part. I
Evangelio
upivit vi
passionis
nico filio
fonti vi
agno co
rabuit:
relucta
corona
uit. Hac
m quæ
, quæ
Inter
d Myr
rvatori
per tot
per de
d susti
nuit